

PAPER DETAILS

TITLE: Türk Kültürüne Ait Sosyal Değerlerin Aktarımında Ortaokul İngilizce Dersi Öğretim Programının Önemi

AUTHORS: Yavuz Bolat, Hasan Güllü

PAGES: 66-87

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3614623>

Kuram ve Uygulamada SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Social Sciences: Theory & Practice

ISSN: 2619-9408

Geliş/Received: 22.12.2023 Kabul/Accepted: 17.04.2024

Makale Türü: Araştırma

Türk Kültürüne Ait Sosyal Değerlerin Aktarımında Ortaokul İngilizce Dersi Öğretim Programının Önemi

Yavuz BOLAT*

Hasan GÜLLÜ**

ÖZ

Bu çalışma, ortaokul düzeyindeki İngilizce öğretim programı ders kitaplarındaki Türk kültürüne ait sosyal değerlerin ne sıklıkla kullanıldığı ve içerik açısından nasıl işlendiğini tespit ederek bu programların kültür aktarımındaki önemini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kullanılarak, doküman inceleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın odaklandığı materyaller, MEB tarafından 2022-2023 eğitim öğretim yılında, Hatay ilindeki ortaokul öğrencilerine öğretim sürecinde kullanmaları için dağıtılan İngilizce öğretim programının ders kitaplarıdır. Çalışma sürecinde, toplamda 4 ortaokul İngilizce ders kitabı, 40 farklı ünite ve 878 etkinlik incelenmiştir. Elde edilen verilerin analiz sürecinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde değerleriyle birlikte sunulmuştur. Bulguların doğruluğunu desteklemek için ilgili ders kitaplarından alıntılar ve görsellerden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitaplarında en sıklıkla yer alan sosyal değerlerin çalışma-iş değerleri olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bilimsel, geleneksel ve siyasi değerlere yeterli seviyede yer verildiği gözlemlenmiştir. Ancak, dini ve aile değerlerine yönelik etkinliklerin oldukça az olduğu fark edilmiştir. Bu çalışmanın sonuç bölümünde, ortaya çıkan eksiklikleri gidermek amacıyla, çeşitli öneriler sunulmuştur. Öneriler arasında; ders kitaplarındaki içeriğin Türk kültürüne ait sosyal değerler açısından daha da zenginleştirilmesi, öğrencilerin dini ve aile değerlerini anlamalarını sağlayacak fırsatların oluşturulması, ayrıca program tasarımcılarının bu konuda daha duyarlı olmaları yer almaktadır. Türk kültürü ve sosyal değerleri açısından aile kurumunun önemi bu programda özellikle vurgulanmalıdır. Elde edilen sonuçlar eğitimcilere, öğretim programlarının içeriğini gözden geçirme ve geliştirme sürecinde yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal değerler, Türk kültürü, öğretim programı, İngilizce dersi, ders kitapları.

The Importance of The Middle School English Curriculum in Transmitting Social Values of Turkish Culture

ABSTRACT

This study aims to determine the frequency and content treatment of social values related to Turkish culture in the English curriculum textbooks at the middle school level, highlighting the importance of these curriculums in cultural transmission. Conducted using a qualitative research approach, the study employed document analysis to examine English curriculum textbooks distributed to middle school students in the Hatay province for the 2022-2023 academic year by the Ministry of National Education (MoNE). A total of 4 middle school English textbooks,

Atıf Bilgisi: Bolat, Y. & Güllü, H. (2024). Türk kültürüne ait sosyal değerlerin aktarımında ortaokul İngilizce dersi öğretim programının önemi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 66-87. Doi: 10.48066/kusob.1408448

*Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, yavuzbolat06@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-2398-9208

** Öğretmen (Yüksek Lisans), Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, hasangullu@outlook.com, ORCID: orcid.org/https://orcid.org/0009-0001-5252-9091

comprising 40 different units and 878 activities, were examined throughout the research process. The data were analyzed using a descriptive analysis approach, and the findings, along with frequency and percentage values, were presented. Quotations and visuals from the relevant textbooks were utilized to support the accuracy of the findings. According to the results of the study, the most frequently featured social values in middle school English curriculum textbooks were work-related values. Adequate attention was also given to scientific, traditional, and political values. However, there was a noticeable scarcity of activities related to religious and family values. The conclusion of the study includes various recommendations to address these shortcomings. Suggestions include enriching the content of textbooks in terms of social values related to Turkish culture, creating opportunities for students to understand religious and family values, and emphasizing the importance of the institution of the family in the program, particularly concerning Turkish culture and social values. The results obtained can assist educators in reviewing and improving the content of curriculums.

Keywords: Social values, Turkish culture, curriculum, English course, textbooks.

Giriş

Değerler, insanların hayatta önemseydiği ve rehber edindiği inançlar, tutumlar ve davranışlar bütünüdür. Aynı zamanda değerler; kişinin içerisinde olduğu gruba ait olan nesnelerin ve şartların niteliğini ya da niceliğini tespit etmek için başvurdukları ölçütlerdir. Bu değerlerle oluşturulan norm ile kurallar, toplum tarafından kabul görmüş ve toplumu yönlendiren unsurlardır. Değer kavramı günlük hayatımızda; ticaret, eğitim, hukuk, sağlık gibi çeşitli alanlarda sıkça karşımıza çıkmaktadır (Arieli vd., 2020). İnsanların özgün özelliklerini yansıtmaları sebebiyle ilişkilerimizde sürekli olarak bu kavram karşımıza çıkmaktadır. Aile ve toplum arasındaki ilişkilerimizi düzenlemede önemli bir role olan değerler sosyal çevrede, akraba ve komşuluk ilişkilerimizde, ticari hayatta ve alışveriş esnasında kendine özgü kurallar oluşturarak insanların yaşam serüvenine yön vermektedir (Keçeci Kurt vd. 2014; Bolat ve Korkmaz, 2021).

Aile, toplumun temelini oluşturur ve aynı zamanda kişiye ilk değerler eğitiminin verildiği yerdir. Kişi belirli yaşa geldiğinde ise aile bu görevi ağırlıklı olarak okula ve topluma bırakır. Eğitim öğretim kurumları, toplumun sosyo-kültürel değerlerini bir nesilden diğerine aktarma görevini üstlenmektedir. Kişi, düzgün bir karaktere sahip olmak ve içinde bulunduğu topluma adapte olabilmek için değerler eğitimine ihtiyaç duyar (Acun vd., 2013). Okullarda görev yapan tüm çalışanların ana gayesi; eğitim öğretim araç gereçlerinin de sürece katkısıyla evrensel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olmalıdır. Ders kitapları öğrenci ile öğretmenlerin en çok kullandıkları ders araç gereçlerinin başında gelmektedir (Pavešić ve Cankar, 2022). Ders kitapları, öğrenci seviyesine uygun bilgi, değer ve yetenekleri içeren eğitim materyallerini sunarak, öğretim programına göre düzenlenmiş basılı kaynaklardır. Bu kitaplar, öğretim programının hedeflerini yansıtarak öğrencilere bilgi ve beceriler kazandırmayı amaçlar. Aynı zamanda, değerleri işleyerek öğrencilerin etik ve sosyal açıdan bilinçli bireyler olmalarına katkıda bulunur (Bolat, 2023).

Çoğu bilim insanı ve filozof, değer kavramıyla ilgili çeşitli açıklamalarda bulunmuştur. Değer kelimesinin kökenini incelediğimizde, Latince güçlü olmak anlamına gelen “*valor*” sözcüğünden İngilizceye “*value*” olarak geçtiğini görüyoruz. Sosyologlar değeri; etik, norm, çıkar, yükümlülük gibi kavramlarla ilişkilendirmişlerdir (Holdo, 2022). Sosyal bilimler alanında, değerler genellikle doğruluk, iyilik veya arzulanabilirlik kavramlarıyla ilişkilendirilen ve bu kavramlara uygun olan eylem ve tutumların sınırlarını belirleyen inançlardır (Gamage vd., 2021). Değer, bir amacı olan eylemlerin fiyatı, içeriği veya anlamıdır (Warsilah, 2013). Felsefi anlamda; bireyin arzu eden, gerek duyan bir canlı olarak nesneyle ilişkisinde ortaya çıkan şeydir (Aydın ve Güler, 2012). Psikolojik açıdan baktığımızda değer, insan davranışlarının yönlendirici işlevini yerine getiren rollerdir (Gouveia vd. 2015).

Değer; kişilerin diğer insanların, toplumsal fenomenlerin ve nesnelerin kıymetini ölçmek için başvurdukları bir dizi norm ve kriterlerdir (Bolat, 2016). Bu normlar ve kriterler, bize hangi şeyin olumlu veya olumsuz, hangi şeyin güzel veya çirkin, hangi şeyin doğru veya yanlış olduğuyla alakalı kararlarımızda rehberlik etmektedir (Ulusoy ve Arslan, 2016). Değerler; bireylerin ortak bir şekilde kabul ettiği, tercih ettiği, yönelim gösterdiği, önemseydiği ve harekete geçtiği düşünceler, davranışlar, prensipler, standartlar, nesneler, ürünler, etkinlikler, uygulamalar, normlar veya kurallardır (Aspin, 2007). Değerler genel olarak toplumun kabul ettiği değer yargılarını oluşturan ve tüm kişiler tarafından benimsenen davranış ve tutumlar, kişinin değer tercihlerini etkileyerek kişinin kendi yaşamına yön vermektedir (Aktepe ve Yel, 2009).

Değerlerin özellikleri birbirleriyle bağlantılı değildir. Kendi içlerinde hiyerarşik bir yapıya sahiptirler, toplumdan topluma veya zamana göre değişebilirler. Değerin algılayana göre yeri değişebilmektedir (Schwartz, 2012). Yeni değerler eklenerek veya daha eski değerler çürütülerek sürekli olarak gelişebilirler. Değerler, sosyal onaya sahip birtakım pekiştiricilerle desteklendiğinde kabul görmeye devam ederken, desteklenmediklerinde ise etkilerini kaybederler. Kimi değerler bazı toplumlara has iken, kimi değerlerse dünya çapında kabul gören ortak değerlerdir (Chowdhury, 2016). Toplamlar arasında bağ kurarak oluşan ve sürekliliği sağlanan ortak değerler de vardır, bu da bu değerlerin evrensel niteliklerinin olduğunu gösterir (Keskin, 2015).

Toplum içerisinde değerlerin çeşitli işlevleri ve görevleri bulunmaktadır (Umanailo vd., 2020). Örneğin; kişilerin toplumdaki sosyal konumlarının belirlenmesinde etkin role sahiptir. Kişilerin odağını maddi kültürün unsurlarına yönlendirir. Toplamların ideal düşünce ve davranışa biçimlerini tercih etmelerine katkı verir. Değerler, toplumun birey ya da bireyler tarafından yapılmasının hoş karşılanmadığı eylemlerin gerçekleşmesini engellerken, sosyal birlikteliğin doğmasına ve onun süreklilik kazanmasını sağlar (Ficther, 1990). Değerlerin temel görevi, toplumun düzenlenmesine yönelik yazılı ve yazılı olmayan kuralların oluşumunu şekillendirmektir. Bu etki, evrenseldir ve aynı zamanda toplumdan topluma farklılık gösterebilir (Chowdhury, 2016).

Sosyal Değerler

İnsanlar, doğaları gereği toplumsal varlıklardır. Bu özellikleri, insanları toplum içinde yaşamaya zorunlu kılar. İnsanlar, öncelikle doğdukları grubun içinde ve daha genel anlamda toplum içerisinde yaşayan sosyal varlıklardır (Doğan, 2007). Bireylerin toplumsal varlıklar olmaları nedeniyle, toplum içerisinde sergiledikleri değerler sosyal değerleri oluşturur. İnsanın en vurgulanan özelliği, sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplum yaşamına da mecburi bir bağlılık içinde bulunmalarıdır (Güngör, 2008). Bu sebeple, ortaya çıkan ve toplumsal yaşamı düzenlemeye yardımcı olan sosyal değerler, bireyin toplum içindeki ilişkilerine düzen ve yapı kazandırır (Bolat, 2016). Değerler bireylerin psikolojisinden kaynaklandığı kadar, kolektif gruplarla, organizasyonlarla ve toplumlarla etkileşim halinde olmalarından da kaynaklanmaktadır (Begley ve Johansson, 2003). Kişisel değerler, mesleki değerler, kurumsal değerler ve sosyal değerler arasındaki ilişkilerin dengeli bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir (Hemingway, 2005).

Sosyal değerler, insanların hayatlarını düzenlemek, toplumsal ilişkiler kurmak ve etkileşimde bulunmak için rehberlik eden temel ilkelere dayalıdır (Bardi vd. 2009). Bu değerler, insanların farklı kültürel, etik ve sosyal bağlamlarda ortak bir anlayış ve uyum sağlamasına yardımcı olur. Felsefi düşünceden ahlaki prensiplere, estetik anlayıştan hukuki normlara kadar geniş bir yelpazeyi kapsarlar (Dyczewski ve Slawik, 2016). Toplum içindeki tüm hareketlerden, iletişim biçimlerine, iş birliği ve dayanışmadan kişisel özgürlüklere kadar insan davranışlarının temelini oluştururlar. Sosyal değerler insanların bireysel ve toplumsal yaşamlarını yönlendirirken aynı zamanda toplumun yapısal dengesini ve işleyişini şekillendirirler (Sarı, 2013). Bu sebeple, sosyal değerler insan varlığıyla alakalı olarak geniş bir boyutta etkileşim gösterir. Ayrıca toplumun tüm eylemlerini ve davranışlarını kapsar.

Sosyal değerler, toplumun bireyler arasındaki ilişkilerini düzenleyen kurallardır. Bu kurallar, geçmiş nesillerden gelmiş olsun veya günümüzde oluşturulsun, insanlar arasında ortak bir anlayış sağlanmadığı sürece huzur içinde ve iş birliğiyle yaşanamaz. Huzur ve iş birliği, toplumun temelini oluşturur (Güngör, 2008). Dolayısıyla, sosyal değerler, insanların birlikte yaşama ve iş birliği yapma amacıyla paylaştıkları kuralların ve anlayışın çekirdeğini oluşturur. Toplum adına değerlerin yarar sağlaması, bireylerin değerler hakkında tartışma ortamı oluşturmada bir düşünce birliği sağlamaları ve değerleri insan ilişkilerinde kurallar olarak benimsemeleriyle gerçekleşir. Böylelikle, bireyler arasında düzen ve iş birliği sağlanabilir ve toplumun refahı yükseltilebilir (Bolat, 2013). Sosyal değerlerin oluşumunda, toplumsal yapıların çeşitlilik göstermesi sebebiyle sosyal değerleri sınıflandırmak farklılık gösterebilir. Ancak sosyal değerleri aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür (Bolat, 2016):

- *Aile Değerleri:* Aile içi ilişkiler, sorumluluklar ve sadakat gibi değerler bu boyutta şekillenir.
- *Bilimsel Değerler:* Bilgiye saygı, objektiflik, araştırma etiği gibi değerler bilimsel çalışmaların temelini oluşturur.
- *Çalışma-İş Değerleri:* İş ahlakı, iş performansı, iş birliği ve liderlik gibi değerler iş dünyasının işleyişini etkiler.
- *Dini Değerler:* İncanın ve ibadetlerin yönlendirdiği değerler bu boyutta yer alır.
- *Geleneksel Değerler:* Kültürel miras, gelenekler, törenler ve aidiyet gibi değerler bu boyutun parçasıdır.
- *Siyasi Değerler:* Demokrasi, özgürlük, adalet gibi siyasi ilkeler ve inançlar bu boyutta önemli bir rol oynar.

Değerler Eğitimi

İlk olarak değerlerin kazanılması ailede başlar. Çocuğun değerleri içselleştirmesi açısından aileler, önemli bir role sahiptir. Eğitim öğretim süreciyle okula başlayan öğrenciler bu dönemde, ders içerikleri aracılığı ile değerleri tanımaya ve öğrenmeye devam eder. Özellikle okullarda sunulan değerler eğitimi, sağlıklı bir toplum oluşturmak açısından önemli bir rol oynamaktadır (Bridge, 2003). Değerler, toplumsal norm ve kuralların temel parçalarını oluşturur. Gelişim ise süreklilik ve devamlılık arz eder. Bunun sonucunda, bu norm ve kurallar kabul edilse bile dönüşen, ilerleyen toplumlarda çeşitli problemler ortaya çıkmaktadır. Değerler eğitiminin önemi; toplum ve aile içi sorunların, ekonomik ve finansal sistemin bozulmasının, sivil-demokratik kültür ve anlayışın kötüye gitmesinin, internetin olumsuz yönde kullanımının ve iklim değişiklikleri gibi sorunlarla başa çıkmak için vurgulanmalıdır (Kenan, 2009).

Eğitim ve öğretim, birbirleriyle ilişkili olmalarına rağmen anlam itibarıyla farklı kavramlardır. Eğitim, gençlerin ve çocukların toplumsal yaşamda yer alabilmeleri için gereken bilgi, beceri ve anlayışları edinmelerini ve aynı zamanda kişiliklerini geliştirmelerini amaçlayan bir süreci ifade eder. Bu süreç, okul içi veya okul dışı, dolaylı veya doğrudan desteklenirken, öğretim ise belirli bir amaca yönelik olarak gereken bilgilerin aktarılma süreçlerini içermektedir (TDK, 2011). Bu nedenle değerler eğitimi, değerlerin kişiye aktarılması sürecini içerir. Değerler eğitiminin sağlanması için değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Değerlerin öğretimi konusunda, alanyazında farklı yaklaşımlar olduğunu gözlemlemekteyiz. Değer öğretiminin uygulanabileceği yöntemlerle ilgili olarak dört farklı yaklaşım mevcuttur (Bolat, 2016).

Değer Aşılamak: Geleneksel metotlarla uygulanır. Öğrencilere nasihat verilerek aktarılmaya çalışılır. Pozitif ifadelerle yeterli düzeyde öğüt verilirse değerlerin elde edileceğine inanılır. Bu yöntem ilkökul seviyesindeki öğrenciler için etkili olabilir. Çünkü gençlik zamanında kişi genellikle kendini

ispatlamaya çabasıdadır. Tavsiyeleri ciddiye almayabilir. Bu yöntemde daha çok geçmiş ait hikayelere ve hayat öykülerine başvurulur.

Değeri İzah Etmek: Değeri izah etme metoduna göre, öğrenci tek başına değeri anlayamayabilir. Bu yüzden ona objektif bir şekilde destek olunması gerektiği vurgulanır. Öğretmen tarafından öğrenciye rehberlik yapılmamalı, yorumda bulunulmamalı, bunun yerine kendi değerini izah etmesi için cesaretlendirilmeli ve farkındalık kazanması için elverişli ortam hazırlanmalıdır.

Ahlaki Sorgulama: Bu metodun amacı, öğrencilerin ahlaki kararlarını ortaya çıkarmak için ikilemler barındıran öyküler sunarak, kendi hal ve hareketlerine kılavuzluk edecek ahlaki ilkeler geliştirmelerini desteklemektir. Öğrencinin ulaştığı sonuç mühim değildir. Önemli olan o sonuca ne amaçla ulaştığıdır.

Değer Analizi: Gerçek veya suni sorunlarla karşılaşıldığında bu metoda başvurulur. Değer analizinde, örnek olaylar aracılığıyla öğrenciler ahlaki düşünme yetilerini geliştirirken, bilimsel açıdan sorun çözme yöntemini sosyal sorunlar üzerinde de uygulama yeterliliği kazanırlar.

İngilizce Dersi Öğretim Programı

İngilizce dersi ortaokul öğretim programında, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden, öğrencilerin yabancı dili kullanarak gereksinimlerini ve isteklerini ifade edebilmeleri, fikirlerini ve inandıkları şeyleri açıklayabilmeleri, iletişim yoluyla ilişkilerini sürdürebilmeleri gibi hedeflere ulaşabilmeleri için iletişimsel yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım, dil bilgisi kurallarının daha çok dilin gerçek hayatla etkileşimli olmasını ve doğal kullanımını esas almaktadır (MEB, 2018).

İngilizce Dersi Öğretim Programındaki Değerler Eğitimi

Değer ya da değerler ile ilgili yargılar insanın hayat felsefeleriyle tavırlarını biçimlendirip yönlendiren, bu doğrultuda yaşamları boyunca hedeflerini idealleri ile düşünce tarzlarını etkileyen ilke ve standartlardır (Rokeach, 1973). Ortaokul İngilizce dersi öğretim programında, temel dil becerilerinin kazandırılmasının yanında değerler eğitimi konularının öğrencilere aktarılması da önemli görülmektedir. Milli Eğitim Temel Kanununda, milli ve evrensel değerlerden ayrı bir eğitim programı ve müfredatın olamayacağı, bu değerler kişiler ve toplumlar adına son derece önemli olduğu belirtilmektedir. Çağdaş eğitim programları; kişisel ve toplumsal inançları, milli ve evrensel tutumlarıyla değer yargılarını içermekte ve bu değerleri olması gerektiği biçimde öğrencilere kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2018). Değerler eğitimi, bireylerin sadece akademik başarılarına odaklanmayıp aynı zamanda karakter gelişimini ve toplumsal sorumluluk anlayışını da içeren bir yaklaşımı ifade etmektedir. Bu eğitim türü, öğrencilerin sadece bilgi ve beceri kazanmalarını değil, aynı zamanda olumlu değerleri benimsemelerini, etik davranışları öğrenmelerini ve toplum içinde daha sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini hedefleyerek okullarda pedagojik ve destekleyici yapılar oluşturmaktır (Berkowitz, 2011).

İngilizce dersleri, bireylere yalnızca dil becerileri kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda ekstra avantajlar da sunabilir (Rodríguez, 2017). İngilizce dersleri, çocukluk dönemiyle birlikte çeşitli değerlerin farkına varılması kültürlerin keşfedilmesi, ilişkileri anlama, kendi kültürünün özelliklerinin farkına varılması gibi öğrenen bireye önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu süreç, duygusal ve zihinsel ifade becerilerini geliştirerek, başkalarını anlama yeteneğini kazanan bireylerin sağlıklı bir kişilik ve bu kişiliği destekleyen değer sistemi oluşturmasına yardımcı olur. Öğrencilerin duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimini göz önünde bulundurarak, aynı zamanda öğrencilerin ilgi alanlarını dikkate alarak, değerlerin eğitim müfredatına dahil edilmesi ve öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilere aktarılması, değerlerin iletilmesi açısından son derece önemlidir. Bu yöntem, öğrencilere sadece dil becerilerini

değil, aynı zamanda yaşamları boyunca kullanabilecekleri temel değerleri benimsemeleri için bir temel oluşturur (Alpar, 2013).

Ders Kitapları

Bireyi doğru davranışlara yönlendiren değerlerin, erken yaşlardan itibaren çocuklara kazandırılması gerekmektedir. Bu, hemen gerçekleşebilecek bir süreç değildir çünkü kişiliğimizin değerlerimiz tarafından şekillendirilmesi zamanla oluşmaktadır. Bu süreçte; kişinin okul, aile ve sosyal ortamları belirleyici bir rol oynamaktadır. Öğretim programında bulunan değerlerin, ders kitaplarından yeterli düzeyde yer alıp almadığı önemlidir. Çünkü ders kitapları öğretim ortamında öğrencilerin en sık kullandığı ders materyallerinin başında gelmektedir. Ders kitapları önemli bir eğitimsel araç olmakla birlikte sınıf içindeki etkinlikleri düzenlemektedir. Öğretmenin öğretim sürecinde aktaracağı içeriği oluştururken öğrenen bireyin kazanacağı eğitim davranışını somutlaştıran önemli bir kaynak olarak görev yapar (Pavešić ve Cankar, 2022).

Ders kitapları kullanımı bilgilendirme, öğrenmeyi yapılandırma ve örgütleme olmak gibi görevlerin yerine getirilmesine yardımcı olmaktadır (Anwari, 2021). Ders kitapları, öğretim programının temel içeriği ve onun tamamlayıcısıdır (Ünsal ve Güneş, 2002). Ders kitabı, ilgili öğretim programlarındaki hedef ve açıklamalar doğrultusunda dersin işlenmesini kolaylaştırmayı amaçlayan, öğrencilere yardımcı olacak farklı örnekler, egzersizler, işlenen konularla ilişkili web bağlantıları, okuma materyalleri ve daha birçok etkinliği içeren, ayrı ayrı kullanılabilen basılı bir kaynak olarak tanımlanabilir (MEB Ders Kitapları Yönetmeliği, 2012). Ders kitapları, öğretim programlarına uygun şekilde hazırlanarak eğitsel hedeflerin gerçekleştirilmesinde öğretimsel içeriğin en temel kaynağıdır. (Bolat ve Hali, 2017). Eğitim öğretimde kullanılan, vazgeçilemeyecek olan yegâne kaynak ders kitaplarıdır (Papajani, 2015). Bu nedenle, ders kitapları, öğrencilere değerlerin kazandırılmasında önemli bir görev üstlenmektedir (Mupa ve Chinooneka, 2015). Eğitim programlarında değişiklik olsa bile güncellenerek, eğitim ortamlarında görevini yerine getirmeye devam eden bu materyallerin eğitim ve öğretim açısından değeri ve önemi inkâr edilemez (Güzel ve Şimşek, 2012).

Değerlerin Ders Kitaplarıyla Aktarılması

Ders kitabı hemen hemen dünyanın her yerinde İngilizce öğretiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Öğretme öğrenme süreci, ders kitabı olmadan tam anlamıyla tamamlanmış sayılmaz (Wen-Cheng vd., 2011). Ders kitaplarında bulunan bilgi ile görseller, değer eğitimi örtük veya açık bir biçimde içerebilir. Aynı şekilde; değerler eğitimi, İngilizce öğretiminde de örtük veya açık bir biçimde yapılmaktadır (Kavocs, 2017). Çünkü dil, bulunduğu toplumun düşünce tarzı hakkında bilgi veren bir araçtır. Dil, toplum ile beraber evrim geçirdiği için yabancı bir dili ediniminin temel gerekliliklerinden biri, o toplumun düşünce tarzını benimseyebilmektir (Er, 2006). Bu sebeple; İngilizce öğretimi, değerlerle beraber yapılmalıdır. Ders kitaplarının içeriği, öğretim programları tarafından oluşturulmaktadır. Pek çok öğretmen etkinliklerini ve çalışma programlarını, öğretim programlarından ziyade ders kitaplarına göre hazırlamaktadır. Bu durum, ders kitaplarının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Gülersoy, 2013). Ders kitapları öğrencilere bilgi sağlamakla kalmaz, onların düşünme şekillerini ve sosyal yetilerini güçlendirmeye yönelik katkılarda da bulunur (Anwari, 2021). Böylece çocuklara aktarılacak istenen değerler, beceriler ve tutumlar ders kitapları aracılığıyla kazandırılabilir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Değerler eğitimi ailede başlar, belli bir süre sonra okullarda daha organize ve kararlı bir biçimde uygulanarak devam eder. Okullarda aktarılan değer bilinci planlı ve programlı bir biçimde gerçekleştirir. Değer eğitimi; formal eğitim sürecinde sunulan, yeni kuşakların kişisel gelişimine ve toplumsallaşmasına katkıda bulunan bir alandır. Bu anlamda, öğrencilere aktarılacak istenen değerler, beceriler ve tutumlar konusunda ders kitaplarının önemi büyüktür. Bütün öğrencilerin aynı kitapları

kullanmaları, ders kitaplarının önemini ve verimini yükselten diğer bir faktördür. Öğrenciler ile öğretmenler için ders kitaplarının önemi inkâr edilemez. Ders kitaplarında çocuklar, bilgiye ve edinmeleri gereken değerlere ile becerilere ulaşırlar. Kitapların içerdiği metinler ile görseller; yalnızca bilgi açısından değil, aynı zamanda değer ve beceriler bakımından da incelenmelidir. Değerlerin öğrencilere aktarılmasında önemli rol oynayan ders kitaplarının, sosyal değerleri ne ölçüde içerdiğinin incelenmesinin önemli olduğu ve bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitaplarında sosyal değerlere nasıl yer verildiğini, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman inceleme yöntemi kullanarak ortaya koymaktır. Bu hedef doğrultusunda projenin ikinci kısmında, literatürdeki ortaokul İngilizce dersi ve değerler eğitimi ilişkisine ait bilgiler bulunmaktadır. Öncelikle değer ile sosyal değerler kavramlarının tanımına yer verilmiş ve İngilizce eğitimiyle bu değerler arasındaki ilişki sunulmaya çalışılmıştır. Arkasından dil eğitiminde önemli role sahip İngilizce öğretim programlarının uygulandığı ders kitaplarının, evrensel değerleri ne şekilde yansıttığı incelenmiştir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, ortaokul İngilizce dersi öğretim programında bulunan sosyal değerlerin İngilizce ders kitaplarında nasıl ele alındığını belirlemektir. Bu amaç bağlamında ve alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1) Ortaokul İngilizce dersi öğretim programında bulunan sosyal değerler, 5. Sınıf İngilizce kitaplarında nasıl ele alınmıştır?
- 2) Ortaokul İngilizce dersi öğretim programında bulunan sosyal değerler, 6. Sınıf İngilizce kitaplarında nasıl ele alınmıştır?
- 3) Ortaokul İngilizce dersi öğretim programında bulunan sosyal değerler, 7. Sınıf İngilizce kitaplarında nasıl ele alınmıştır?
- 4) Ortaokul İngilizce dersi öğretim programında bulunan sosyal değerler, 8. Sınıf İngilizce kitaplarında nasıl ele alınmıştır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitaplarını, sosyal değerler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, araştırmacılara veri kaynaklarına doğrudan erişme fırsatı sunar. Bu, bağlam ve olguların daha derin bir şekilde anlaşılmasına olanak tanır ve sentezlenen bilgilerden yola çıkarak ikna edici genellemeler yapmayı mümkün kılar (Büyüköztürk, 2011). Doküman incelemesi, sadece yazılı belgeleri değil aynı zamanda görsel belgeleri de kapsayan bir araştırma yöntemidir.

Çalışma Materyali

Bu araştırmanın dokümanlarını; MEB tarafından 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Hatay ili genelinde öğrencilere dağıtılan, ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmanın, dokümanları oluşturan ilgili ders kitaplarının yayınevi ve yazar bilgileri Tablo 1’de, ünite dağılımları ise Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmada incelenen ders kitapları

Kitabın Adı	Yazarı(ları)	Yayınevi
Ortaokul İngilizce 5. Sınıf Ders Kitabı	Dr. Mehmet Yalçın Günhan Genç Nihat Özgür Orhon Hayriye Şahin	MEB Yayınları
That's It Ortaokul İngilizce 6. Sınıf Ders Kitabı	Fatma Demircan Gonca Ahıskalı Aysel Berket Ferdi Günay	MEB Yayınları
Let's Learn English Ortaokul İngilizce 7. Sınıf Ders Kitabı	Aydan Aykanat Erdem Turgut Balcı Kader Duran Özdil	MEB Yayınları
Mastermind Ortaokul İngilizce 8. Sınıf Ders Kitabı	Binnur İlter İlknur İzgi Esra Çavuşer Özdemir Zeliha Tuğba Çavuşer Yünlü	MEB Yayınları

Tablo 2. Araştırmada incelenen İngilizce ders kitapları ve üniteler

5. Sınıf	6. Sınıf (That's It)	7. Sınıf (Let's Learn English)	8. Sınıf (Mastermind)
1. Hello	1. After School	1. Appearance and Personality	1. Friendship
2. My Town	2. Yummy Breakfast	2. Biographies	2. Teen Life
3. Games and Hobbies	3. Downtown	3. Sports	3. In the Kitchen
4. My Daily Routine	4. Weather and Emotions	4. Wild Animals	4. On the Phone
5. Health	5. At the Fair	5. Television	5. The Internet
6. Movies	6. Occupations	6. Celebrations	6. Adventures
7. Party Time	7. Holidays	7. Dreams	7. Tourism
8. Fitness	8. Bookworms	8. Public Buildings	8. Chores
9. The Animal Shelter	9. Saving the Planet	9. Environment	9. Science
10. Festivals	10. Democracy	10. Planets	10. Natural Forces

Veri Toplanması

Veri toplama sürecinde ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda kullanılan dört farklı İngilizce kitabı incelenmiştir. Ayrıca araştırılan sosyal değerlerin sayısal verilerinin oluşturulması için veri analizi neticesinde ulaşılan bulguların sıklık ölçümleri tablolara aktarılmıştır. Ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitaplarında geçen değerlere; bulgular bölümünde ne sıklıkla değinildiği hem sözel hem de görsellerle analiz edilmiştir. Bu araştırmadaki, literatürden faydalanarak incelenmesi gerekli görülen sosyal değerler Tablo 3'te gösterilmiştir. Tablo 3'te verilen sosyal değerler sınıflaması Spanger tarafından yapılan değer sınıflamasını içermektedir.

Tablo 3. Çalışma kapsamında incelenen sosyal değerler alanları

Sosyal Değerler Alanları		
Aile Değerleri	Bilimsel Değerler	Çalışma-İş Değerleri
Dini Değerler	Geleneksel Değerler	Siyasi Değerler

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analiz aşamasında yazılı metinler ve görseller birlikte betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak incelenmiştir. Araştırma konusuyla ilgili literatürde yeterli kavramsal ve kuramsal açıklamanın bulunduğu durumlarda betimsel analiz kullanılmaktadır. Nitel verilerin betimsel analizi aşamasında, ilk olarak bir tematik yapının hazırlanması, başka bir deyişle kategorilerin belirlenmesi gerekmektedir. Daha sonra veriler, bu yapıya göre girilir. Araştırma sorusu tarafından ele alınan konulara dayanarak, verilerden alınan doğrudan alıntılarla bulgular düzenlenir, yorumlanır ve okuyucuya sunulur (Yıldırım & Şimşek, 2013). Ders kitaplarındaki ünitelerde yer alan değerler, sınıf kademeleri gözetilerek ünite bazında tablolastırılmıştır. Araştırma sonrasında ulaşılan veriler frekans ve yüzde şeklinde hesaplanarak değer öğelerinin ne sıklıkla yer aldığı tespit edilmiştir. Tablo 4'te ortaokul İngilizce ders kitaplarındaki incelenen aktivitelerin sayıları, sınıf kademelerine göre gösterilmiştir.

Tablo 4. Sınıf düzeyine göre ders kitaplarındaki etkinlikler

Ders Kitapları	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Etkinlik Sayısı	173	192	232	281	878

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Çalışma, derleme makalesi niteliğinde olduğundan etik kurul iznine gerek yoktur.

Bulgular

Beşinci Sınıf Ders Kitabındaki Sosyal Değer Öğelerine Ait Bulgular

5. sınıf İngilizce öğretim programı ders kitabı 10 ünite ve toplam 173 etkinlikten oluşmaktadır. Aşağıdaki tabloda 5. sınıf İngilizce kitabında yer alan sosyal değer öğelerinin bulunma sıkları verilmiştir.

Tablo 5. Beşinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan sosyal değerlerin etkinlik sayılarına göre dağılımı

Ünite	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
Sayı	22	18	15	15	19	18	18	18	16	14	173
Aile	<i>f</i>	1	1	0	4	3	2	5	4	7	31
	%	4,54	5,55	0	26,66	15,78	11,11	27,77	22,22	43,75	17,91
Bilimsel	<i>f</i>	16	1	1	2	18	12	5	1	7	63
	%	72,72	5,55	6,66	13,33	94,73	66,66	27,77	5,55	43,75	36,41
Çalışma / İş	<i>f</i>	15	9	14	14	15	10	7	18	10	117
	%	68,18	50	93,33	93,33	78,94	55,55	38,88	100	62,5	67,63
Dini	<i>f</i>	0	4	0	0	2	0	1	0	0	14
	%	0	22,22	0	0	10,52	0	5,55	0	0	8,09
Geleneksel	<i>f</i>	0	5	1	6	7	3	6	0	1	36
	%	0	27,77	6,66	40	36,84	16,66	33,33	0	6,25	20,8
Siyasi	<i>f</i>	17	14	5	12	8	6	5	2	1	78
	%	77,27	77,77	33,33	80	42,1	33,33	27,77	11,11	6,25	45,08

Kitapta yer alan tüm üniteler incelendiğinde bulunan sosyal değerlerin sıklıkları sırasıyla; çalışma-iş (f=117; %=67,63), siyasi (f=78; %=45,08), bilimsel (f=63; %=36,41), geleneksel (f=36; %=20,8), aile (f=31; %=17,91) ve dinidir (f=14; %=8,09). Tablo 6'da bahsedilen değerlere ilişkin yazılı ve görsel örnekler yer almaktadır.

Tablo 6. Beşinci sınıf İngilizce ders kitabındaki metin ve görsel örnekleri

Değer Adı	Ünite	Sayfa	Örnek
Aile	5- Health	80	 (Evlat sevgisi)
Bilimsel	2- My Town	43	 (Fen Laboratuvarı)
Çalışma-İş	1- Hello	20	Which classes do you have today? (Bugün hangi derslerin var?)
Dini	10- Festivals	164	A: What is he doing? (O ne yapıyor?) B: He is kissing his hand because it's Ramadan. (Ramazan olduğu için onun elini öpüyor.)
Geleneksel	6- Movies	109	Honesty (dürüstlük)
Siyasi	10- Festivals	164	 (Bayrak asan öğrenci)

Altıncı Sınıf Ders Kitabındaki Sosyal Değer Öğelerine Ait Bulgular

6. sınıf İngilizce öğretim programının içeriğini oluşturan ders kitabı 10 farklı üniteden meydana gelmiştir. Bu üniteler kapsamında toplamda 192 etkinlik bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda 6. sınıf İngilizce kitabında yer alan sosyal değer öğelerinin bulunma sıklıkları verilmiştir.

Tablo 7. Altıncı sınıf İngilizce ders kitabında yer alan sosyal değerlerin etkinlik sayılarına göre dağılımı

Ünite	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
Sayı	18	20	20	18	18	25	17	22	18	16	192
Aile	f 10	2	3	0	0	6	6	5	2	1	35
	% 55,55	10	15	0	0	24	35,29	22,72	11,111	6,25	18,22
Bilimsel	f 0	6	6	16	1	9	3	8	18	5	72
	% 0	30	30	88,88	5,55	36	17,64	36,36	100	31,25	37,5
Çalışma / İş	f 13	5	11	1	5	19	16	21	17	13	121
	% 72,22	25	55	5,55	27,77	76	94,11	95,45	94,444	81,25	63,02
Dini	f 1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	3
	% 5,55	0	0	0	0	8	0	0	0	0	1,56

Geleneksel	f	5	14	6	0	0	1	0	3	16	3	48
	%	27,77	70	30	0	0	4	0	13,63	88,889	18,75	25
Siyasi	f	4	14	7	5	2	9	6	6	0	13	66
	%	22,22	70	35	27,77	11,11	36	35,29	27,27	0	81,25	34,37

Kitapta yer alan tüm üniteler incelendiğinde bulunan sosyal değerlerin sıklıkları sırasıyla; çalışma-iş (f=121; %=63,02), bilimsel (f=72; %=37,5), siyasi (f=66; %=34,37) geleneksel (f=48; %=25), aile (f=35; %=18,22) ve dinidir (f=3; %=1,56). Tablo 8’de bahsedilen değerlere ilişkin yazılı ve görsel örnekler yer almaktadır.

Tablo 8. Altıncı sınıf İngilizce ders kitabındaki yazılı ve görsel örnekler

Değerler	Ünite	Sayfa	Örnek
Aile	6- Occupations	111	 (Geniş aile)
Bilimsel	2- Yummy Breakfast	32	Group the healthy and unhealthy food in the box. (Kutucuğun içindeki yiyecekleri sağlıklı ve sağlıksız olarak gruplandırınız.)
Çalışma-İş	3- Downtown	55	 (Dikkatli ol!)
Dini	7- Holidays	135	Did you visit your grandparents last weekend? (Geçen hafta sonu büyük anne-babanı ziyaret ettin mi?)
Geleneksel	10- Democracy	182	Emily is very hardworking and helpful, but she is sometimes late for school. (Emily çok çalışkan ve yardımseverdir fakat bazen okula geç kalıyor.)
Siyasi	10- Democracy	177	 (Terazi ve hâkim tokmağı)

Yedinci Sınıf Ders Kitabındaki Sosyal Değer Öğelerine Ait Bulgular

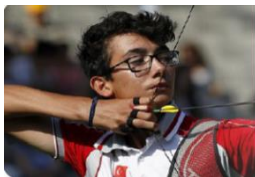
7. sınıf İngilizce öğretim programı ders kitabı 10 üniteden oluşmaktadır ve toplamda 232 etkinlik içermektedir. Aşağıdaki tabloda 7. sınıf İngilizce kitabında yer alan sosyal değer öğelerinin bulunma sıklıkları verilmiştir.

Tablo 9. Yedinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan sosyal değerlerin etkinlik sayılarına göre dağılımı

Ünite	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
Sayısı	24	28	25	21	23	25	24	19	22	21	232
Aile	f	3	2	5	2	5	6	3	3	0	30
	%	12,5	7,14	20	9,52	21,73	24	12,5	15,78	0	12,93
Bilimsel	f	3	0	13	1	11	1	22	0	8	78
	%	12,5	0	52	4,76	47,82	4	91,66	0	36,36	33,62
Çalışma / İş	f	10	23	21	4	9	8	17	6	17	124
	%	41,66	82,14	84	19,04	39,13	32	70,83	31,57	77,27	53,44
Dini	f	2	0	1	0	0	3	0	11	0	17
	%	8,33	0	4	0	0	12	0	57,89	0	7,32
Geleneksel	f	4	2	0	6	2	15	4	0	15	49
	%	16,66	7,14	0	28,57	8,69	60	16,66	0	68,18	21,12
Siyasi	f	1	3	11	1	4	2	3	8	2	35
	%	4,16	10,71	44	4,76	17,39	8	12,5	42,1	9,09	15,08

Kitapta yer alan tüm üniteler incelendiğinde bulunan sosyal değerlerin sıklıkları sırasıyla; çalışma-iş (f=124; %=53,44), bilimsel (f=78; %=33,62), geleneksel (f=49; %=21,12), siyasi (f=35; %=15,08), aile (f=30; %=12,93) ve dinidir (f=17; %=7,32). Tablo 10'da bahsedilen değerlere ilişkin yazılı ve görsel örnekler yer almaktadır.

Tablo 10. Yedinci sınıf İngilizce ders kitabındaki yazılı ve görsel örnekler

Değerler	Ünite	Sayfa	Örnek
Aile	4- Wild Animals	54	 (Yavru fil ile annesi)
Bilimsel	7- Dreams		People will use brain chips to record all their lives. (İnsanlar hayatlarının tamamını kaydetmek için beyin çipi kullanacak.)
Çalışma-İş	3- Biographies	37	He worked hard and moved the USA for his career. (Çok sıkı çalıştı ve kariyeri için ABD'ye taşındı.)
Dini	6- Celebrations	72	 (Ramazan Bayramı)
Gelenek	1- Appearance and Personality	21	honest (dürüst)
Siyasi	2- Sports	30	 (Mete Gazoz)

Sekizinci Sınıf Ders Kitabındaki Sosyal Değer Ögelerine Ait Bulgular

8. sınıf İngilizce öğretim programı ders kitabı 10 üniteden oluşmaktadır ve toplamda 281 etkinlik içermektedir. Aşağıdaki tabloda 8. sınıf İngilizce kitabında yer alan sosyal değer ögelerinin bulunma sıkları verilmiştir.

Tablo 11. Sekizinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan sosyal değerlerin etkinlik sayılarına göre dağılımı

Ünite		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
Sayı		28	28	27	27	29	28	28	28	30	28	281
Aile	<i>f</i>	6	2	1	1	5	1	2	12	4	2	36
	%	21,42	7,14	3,7	3,7	17,24	3,57	7,14	42,85	13,33	7,14	12,81
Bilimsel	<i>f</i>	3	3	0	1	4	3	0	0	28	9	51
	%	10,71	10,71	0	3,7	13,79	10,71	0	0	93,33	32,14	18,14
Çalışma / İş	<i>f</i>	2	19	20	18	9	26	9	24	25	15	167
	%	7,14	67,85	74,07	66,66	31,03	92,85	32,14	85,71	83,33	53,57	59,43
Dini	<i>f</i>	0	1	0	2	0	2	9	3	1	0	18
	%	0	3,57	0	7,4	0	7,14	32,14	10,71	3,33	0	6,4
Geleneksel	<i>f</i>	7	12	2	4	4	1	6	22	7	10	75
	%	25	42,85	7,4	14,81	13,79	3,57	21,42	78,57	23,33	35,71	26,69
Siyasi	<i>f</i>	2	5	3	7	4	8	20	2	8	17	76
	%	7,14	17,85	11,11	25,92	13,79	28,57	71,42	7,14	26,66	60,71	27,04

Kitapta yer alan tüm üniteler incelendiğinde bulunan değerlerin sıklıkları sırasıyla; çalışma-iş (f=167; %59,43), siyasi (f=76; %=27,04), geleneksel (f=75; %=26,69), bilimsel (f=51; %=18,14), aile (f=36; %=12,81) ve dinidir (f=18; %=6,4). Tablo 12’de bahsedilen değerlere ilişkin yazılı ve görsel örnekler yer almaktadır.

Tablo 12. Sekizinci sınıf İngilizce ders kitabındaki yazılı ve görsel örnekler

Değerler	Ünite	Sayfa	Örnek
Aile	1- Friendship	21	That would be great but my aunt is coming for the weekend. (Bu harika olurdu fakat hafta sonu halam geliyor.)
Bilimsellik	9- Science	112	She developed it for sight-disabled people. (Onu görme engelli insanlar için icat etti.)
Çalışma-İş	4- On the Phone	52	 (Polis memuru)
Dini	7- Tourism	94	 (Selimiye Camii)
Geleneksel	8- Chores	100	Japanese students clean their own classrooms by themselves instead of a janitor. (Japon öğrenciler sınıflarını temizlik görevlisi yerine bizzat kendileri temizler.)

Siyasi

6- Adventures

73

(Türk Yıldızları)

Ortaokul Ders Kitaplarındaki Sosyal Değer Öğelerine Ait Bulgular

Her biri 10'ar üniteden oluşan 4 ortaokul İngilizce ders kitabı, toplamda 878 etkinlik içermektedir. Aşağıdaki tabloda tüm ortaokul İngilizce kitaplarında yer alan sosyal değer öğelerinin bulunma sıklıkları verilmiştir.

Tablo 13. Ortaokul İngilizce ders kitaplarında yer alan sosyal değerler

Sınıf Düzeyi		5.	6.	7.	8.	Toplam
Etkinlik Sayısı		173	192	232	281	878
Aile	f	31	35	30	36	132
	%	17,91	18,22	12,93	12,81	15,03
Bilimsel	f	63	72	78	51	264
	%	36,41	37,5	33,62	18,14	30,06
Çalışma / İş	f	117	121	124	167	529
	%	67,63	63,02	53,44	59,43	60,25
Dini	f	14	3	17	18	52
	%	8,09	1,56	7,32	6,4	5,92
Geleneksel	f	36	48	49	75	208
	%	20,8	25	21,12	26,69	23,69
Siyasi	f	78	66	35	76	255
	%	45,08	34,37	15,08	27,04	29,04

Kitaplarda yer alan tüm üniteler incelendiğinde bulunan değerlerin sıklıkları sırasıyla; çalışma-iş değerleri (f=529; %=60,25), bilimsel değerler (f=264; %=30,06), siyasi değerler (f=255; %=29,04), geleneksel değerler (f=208; %=23,69), aile değerleri (f=132; %=15,03) ve dini değerlerdir (f=52; %=5,92).

Sonuç ve Tartışma

Alanyazına bakıldığında, ortaokul İngilizce öğretim programının sosyal değerler açısından incelenmesine dair herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Diğer taraftan, bu çalışmaya yakın olarak kabul edilebilir mahiyette olan ortaokul İngilizce öğretim programının değer ve evrensel değer öğeleri bakımından incelenmesine dair çalışmalar mevcuttur (Aslan, 2019; Aran ve Aydın, 2020). Sonuçlar ele alındığında; sırasıyla ortaokul 5., 6., 7., 8. sınıfların ve tüm İngilizce ders kitaplarındaki etkinliklerde yer alan sosyal değerlerin kullanımına ilişkin durum aşağıdaki şekildedir:

- ✓ 5. sınıf ders kitabında yer alan sosyal değerler; çalışma-iş (f=117; %=67,63), siyasi (f=78; %=45,08), bilimsel (f=63; %=36,41), geleneksel (f=36; %=20,8), aile (f=31; %=17,91) ve dini değerler (f=14; %=8,09) biçiminde dağılım göstermiştir.
- ✓ 6. Sınıf ders kitabında yer alan sosyal değerler; çalışma-iş (f=121; %=63,02), bilimsel (f=72; %=37,5), siyasi (f=66; %=34,37) geleneksel (f=48; %=25), aile (f=35; %=18,22) ve dini değerler (f=3; %=1,56) biçiminde dağılım göstermiştir.

- ✓ 7. Sınıf ders kitabında yer alan sosyal değerler; çalışma-iş (f=124; %=53,44), bilimsel (f=78; %=33,62), geleneksel (f=49; %=21,12), siyasi (f=35; %=15,08), aile (f=30 %=12,93) ve dini değerler (f=17; %=7,32) biçiminde dağılım göstermiştir.
- ✓ 8. Sınıf ders kitabında yer alan sosyal değerler; özdenetim çalışma-iş (f=167; %=59,43), siyasi (f=76; %=27,04), geleneksel (f=75; %=26,69), bilimsel (f=51; %=18,14), aile (f=36; %=12,81) ve dini değerler (f=18; %=6,4) biçiminde dağılım göstermiştir. Ortaokul İngilizce ders kitaplarının tamamında geçen sosyal değerler incelendiğinde ise çalışma-iş (f=529; %=60,25), bilimsel (f=264; %=30,06), siyasi (f=255; %=29,04), geleneksel (f=208; %=23,69), aile (f=132; %=15,03) ve dini değerler (f=23; %=5,92) biçiminde dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Ders kitaplarında incelenmesi gerekli görülen sosyal değerlere tek tek bakıldığında;

1) Aile değerleri, analiz yapılan kitaplar içerisinde dini değerlerden sonra %15,03 ile en az yer verilen değerdir. En çok %18,22 oranıyla 6. sınıf kitabında karşılaşılrken, en az %12,81 oranıyla 8. sınıf kitabında yer almaktadır.

2) Bilimsel değerler, incelenen kitaplarda %30,06 oranıyla sıkça yer alan değer öğelerindendir. En yüksek kullanım oranı %37,5 ile 6. sınıf ders kitabında bulunmaktadır. En düşük kullanım ise %18,14 oranıyla 8. sınıf ders kitabında yer almaktadır.

3) Çalışma-iş değeri, %60,25 kullanım sıklığıyla bütün kitaplar arasında en çok işlenen değerdir. En yüksek yer verilme oranı %67,63 ile 5. sınıf ders kitabında bulunmaktadır. En az rastlandığı yer ise %36,6 oranıyla 7. sınıf ders kitabıdır.

4) Dini değerler; %5,9 kullanım sıklığıyla, ortaokul İngilizce kitapları arasında en az kullanılan değerdir. En yüksek %6,4 oran ile 8. sınıf ders kitabında yer almaktadır. En düşük kullanım oranı ise %1,6'yla 6. sınıf ders kitabında görülmektedir.

5) Geleneksel değerler; tüm ders kitaplarında %23,69 oranında yer almaktadır. %26,69 oranla en sık 8. sınıflarda, %20,08 oranıyla en az 5. Sınıf kitabında kullanılmıştır.

6) Siyasi değerler; ortaokul İngilizce ders kitapları arasında %29,04 kullanım oranıyla en çok yer verilen değerlerden biridir. En sık %45,08 oranıyla 5. sınıf kitabında bulunurken, en düşük %15,08 oranıyla 7. sınıf kitabında bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu incelemeye yakın olduğu varsayılan ilgili alanyazında (Aslan, 2019; Aran ve Aydın, 2020) ders kitaplarında yer alan “değer” ve “evrensel değer” öğelerinin incelenmesine yönelik araştırmalarda, bu çalışmayla uyuşan ve uyuşmayan sonuçlara ulaşılmıştır. Ders kitaplarındaki en çok yer verilen sosyal değer, “çalışma-iş” olduğu gözlemlenmiştir. Öğrenciler, erken yaşlardan itibaren çalışkanlık, sorumluluk, rekabetçi olma, para kazanma, mesleki etik vb. alt boyut değerlerini kazandıklarında, ileride başarılı bir iş hayatı ve kariyer gelişimi için sağlam bir temel oluşturma potansiyeline sahip olabilirler. Aslan'ın (2019) araştırmasında da “çalışma-iş” sosyal değerinin alt boyutu olarak kabul edilen “sorumluluk” ile “çalışkanlık” değerlerinin, ortaokul İngilizce ders kitaplarında oldukça sık kullanıldığı görülmektedir. Aran ve Aydın'ın (2020) çalışmasına bakıldığında ise “sorumluluk” evrensel değerinin ders kitaplarında yeterli düzeyde yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada, “bilimsel, geleneksel ve siyasi” sosyal değerlerine yeterince vurgu yapıldığı gözlenmiştir. Aslan'ın (2019) çalışmasına göre; "bilimsel" sosyal değerinin temsilcisi olarak kabul edilen "bilimsellik" değerinin yeterli sıklıkta kullanılmadığı, "geleneksel" sosyal değerinin alt boyutu olarak kabul edilen "sağlıklı olmaya önem verme, israf etmeme, temizlik, yardımseverlik ve dürüstlük" değerlerinin birlikte ele alındığında yeterli olduğu ve "siyasi" sosyal değerinin bir parçası

olarak kabul edilen "milli değerlere önem verme, demokrasiye önem verme, tarihsel mirasa duyarlılık, Atatürk sevgisi, bayrak sevgisi, eşitlik" değerlerinin aynı boyutta yer aldığı düşünüldüğünde yeterli olduğu tespit edilmiştir. Aran ve Aydın'ın (2020) çalışmasında ise; "geleneksel" sosyal değerinin bir alt boyutu olarak kabul edilen "adil olma, güvenilir olma, koruma-kollama" evrensel değerlerinin ve "siyasi" sosyal değerinin bir alt boyutu olarak kabul edilen "etkili vatandaşlık" evrensel değerinin ders kitaplarında istenilen seviyede yer almadığı görülmüştür. İlgili çalışmada "bilimsel" sosyal değerinin karşılığı olan bir evrensel değer ögesi bulunamamıştır.

"Dini ve aile" sosyal değerlerine, İngilizce ders kitaplarında az yer verilmiştir. Aslan'ın (2019) çalışmasında "dini" sosyal değerlerinin alt boyutu olarak kabul edilen "dini değerlere önem verme" değerinin arzu edilen düzeyde olmadığı ve "aile" sosyal değerinin alt boyutu olarak kabul edilen "aile birliğine önem verme, kardeş sevgisi, aile sevgisi" değerlerinin aynı boyutta olduğu düşünüldüğünde yeterli olduğu görülmektedir. Aran ve Aydın'ın (2020) araştırmasında "aile" sosyal değeri, "aile saygılı olma" alt başlığında "güvenilir olma" evrensel değeri içerisinde işlenmiştir ve bu değer yeterli sıklıkta işlenmediği tespit edilmiştir. İlgili çalışmada "dini" sosyal değerinin karşılığı olan bir evrensel değer ögesi bulunamamıştır.

İngilizce ders kitaplarındaki sosyal değerlerin tespiti, araştırmacıdan araştırmacıya değişebilir. Bunun nedeni, bazı sosyal değer öğelerinin örtük bir şekilde verilmesidir. Yapılan araştırmanın sonucunda incelenen ortaokul İngilizce kitabında, sosyal değerlerin hem dolaylı hem de doğrudan şekilde verildiği gözlenmiştir. Bireylerin 12 yaşından itibaren soyut işlem dönemine girdiği düşünüldüğünde, ortaokul çağındaki öğrencilerin değerlere zaman zaman açık, zaman zaman da örtük bir şekilde maruz kalmaları, gelişimleri açısından son derece önemlidir.

Ortaokul İngilizce ders kitaplarının sosyal değer dağılımlarına bakıldığında, birbirlerinden farklılık gösterdikleri görülmektedir. Bunun sebebi kitapların yazarlarının aynı kişi ya da kişiler olmayışdır. Sonuçta her bireyin, ele alınan değerlere yaklaşımları değişiklik gösterebilir. Ayrıca, kitaplarda her bir üniteye farklı değerlerin öne çıktığı söylenebilir. Değer öğeleri sistematik bir şekilde kitap boyunca yansıtılmamıştır çünkü her üniteye işlenen tema aynı değildir.

Öneriler

Ortaokul İngilizce öğretim programı ders kitaplarında, bilimsel, geleneksel ve siyasi değerlere yeterli düzeyde yer verildiği gözlemlenmiştir. Ancak, kitapların içeriğinin bu sosyal değerler açısından daha da zenginleştirilmesi hedeflenmelidir.

5. sınıf İngilizce ders kitabında; aile, bilimsel, dini ve geleneksel değerlere, 6. sınıf İngilizce ders kitabında; aile, bilimsel, dini, geleneksel ve siyasi değerlere, 7. sınıf İngilizce ders kitabında; aile, bilimsel, dini, geleneksel ve siyasi değerlere, 8. sınıf İngilizce ders kitabında; bilimsel ve dini değerlere, bazı ünitelerde hiç yer verilmemiş olması dikkat çekicidir. Ders kitapları revize edildiğinde, söz konusu sosyal değerlerin her üniteye işlenip işlenmediği kontrol edilmelidir.

Dini ve aile değerlerine ortaokul İngilizce ders kitaplarında az yer verildiği için güncellenecek olan öğretim programında program tasarımcıları bu değerlere daha fazla yer ayırmalıdır. Doğal olarak her üniteye ana tema ile ilişkili bir veya birkaç değer ön planda olduğunu söylemek mümkündür. Bahsedilen bu küme dışındaki sosyal değer öğelerinin de ünite içinde dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanmalıdır. Ortaokul İngilizce dersi ve diğer derslerin öğretim programlarının ders kitaplarında da sosyal değerlere ne sıklıkla ve ne şekilde yer verildiğine dair benzer çalışmalar yapmak, eksikleri tespit etmek, bu konudaki alana katkı sağlayabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Çalışma, derleme makalesi niteliğinde olduğundan etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazarların Katkı Oranı

Bu çalışmada, her iki yazarın da (%50) eşit derecede katkısı bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması

Çalışmanın ortaya çıkmasında herhangi bir çıkar çatışması mevcut değildir.

Kaynakça

- Acun, İ., Yücel, C., Önder, A. & Tarman, B. (2013). Değerler: Kim ne kadar değer veriyor? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 180-197. <https://doi.org/10.12780/UUSBD144>
- Aktepe, V. & Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 607-622.
- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
- Aslan, H. İ., Coşkun Keskin, S., & Önder, S. (2019). Ortaokul 6. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer verilen değerler. *Journal of International Scientific Researches*, 4(2), 355-371.
- Anwari, H. (2021). The role of teacher in using textbook. *INOVISH Journal*, 6(1), 1-12.
- Aran, Ö. C. & Aydın, A. Z. (2020). Ortaokul İngilizce ders kitaplarında evrensel değerlerin incelenmesi. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 733-751. <https://doi.org/10.31464/jlere.782361>
- Arieli, S., Sagiv, L., & Roccas, S. (2020). Values at work: The impact of personal values in organizations. *Applied Psychology*, 69(2), 230-275.
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Nobel Yayınları.
- Aspin, D. N. (2007). *The ontology of values and values education*. In D. N. Aspin & J. D. Chapman (Eds.). *Values education and lifelong learning: Principles, policies, programmes* (27-35). Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- Bardi, A., Lee, J. A., Hofmann-Towfigh, N., & Soutar, G. (2009). The structure of intraindividual value change. *Journal of personality and social psychology*, 97(5), 913.
- Begley, P. T., & Johansson, O. (2003). *Ethical dimensions of school leadership*. Springer.
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education? *International Journal of Educational Research*, 50(3), 153-158. doi.org/10.1016/j.ijer.2011.07.003
- Bolat, Y. (2013). Bir değer ölçme aracı: Çok boyutlu sosyal değerler ölçeği. *Turkish Journal of Education*, 2(4), 13-27
- Bolat, Y. (2016). Sosyal değerleri ve değerler eğitimi anlamak. *The Journal of Academic Social Sciences*, 29 (29), 322-348.
- Bolat, Y. (2023). *Eğitim programı okuryazarlığı*. Pegem Akademi

- Bolat, Y. & Korkmaz, C. (2021). Social values and life skills as predictors of organizational culture: A study on teachers. *Sage Open*, 11(2), 1-17.
- Bolat, Y. & Hali, S. (2017). İlkokul 4. sınıfta kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 54(1), 255-275.
- Bridge, B. (2003). *Etik değerler eğitimi*. Beyaz Yayınları.
- Büyüköztürk Ş. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Chowdhury, M. (2016). Emphasizing morals, values, ethics, and character education in science education and science teaching. *The Malaysian Online Journal of Educational Science*, 4(2), 1-16.
- Doğan, İ. (2007). *Sosyoloji. Kavram ve sorunlar*. (7.Basım). Sistem Yayıncılık.
- Dyczewski, L., & Ślawik, Z. (2016). Values-the core of culture. *Politeja*, 44, 143–170. <http://www.jstor.org/stable/24920299>
- Er, K. O. (2006). *Yabancı dil öğretim programlarında kültürün etkileri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 39(1), 1-14.
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji nedir?* (Çev. N. Çelebi). Toplum Yayınları.
- Gamage, K. A. A., Dehideniya, D. M. S. C. P. K., & Ekanayake, S. Y. (2021). The role of personal values in learning approaches and student achievements. *Behavioral sciences (Basel, Switzerland)*, 11(7), 102. <https://doi.org/10.3390/bs11070102>
- Gouveia, V. V., Correa V., K., Milfont, T. L., Santos, W. S. (2015). Guiding actions and expressing needs: On the psychological functions of values. *Psyke*, 24(2), 1-14.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal ders kitabı arayışında sosyal bilgiler ders kitaplarının bazı özellikler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(1), 8-26.
- Güngör, E. (2008). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. Ötüken Yayınları
- Sarı, O. (2013). Sosyal değerler emek ve sosyal edebiyata dair bazı düşünceler. FSM İlmî Araştırmalar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* (2), 201-227.
- Güzel, D., & Şimşek, A. (2012). Milli Eğitim Şûralarında ders kitapları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 172-216.
- Hemingway, C. A. (2005). Personal values as a catalyst for corporate social entrepreneurship. *Journal of Business Ethics*, 60(2005), 233–249.
- Holdo, M. (2022). How can we trust a political leader? Ethics, institutions, and relational theory. *International Political Science Review*, 43(2) 226–239.
- Kenan S. (2009). Modern eğitimde kaybolan nokta: Değerler eğitimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 259-295.
- Kavocs, G. (2017). Culture in Language Teaching. A course design for teacher trainees. *Acta Univ. Sapientiae, Philologica*, 9(3), 73–86.
- Keçeci Kurt, S., Bolat, Y. & Çermik, F. (2014). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının sosyal değerlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(5), 1341-1353.
- Keskin, Y. (2015). Tarih dersi öğretim programı ve ders kitaplarında değerler eğitimi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 659-674.
- Halstead, J. M., & Taylor M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 170-202.
- MEB (2012). *Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği* http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27449_0.html

- MEB (2018). *İngilizce dersi öğretim programı*. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812411191321-%C4%B0NG%C4%B0L%C4%B0ZCE%20%C3%96%C4%99ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20Klas%C3%B6rmeb%C3%BC.pdf>
- Mupa, P. & Chinooneka, T. I. (2015). Factors contributing to ineffective teaching and learning in primary schools: Why are schools in decadence? *Journal of Education and Practice*, 6(9), 125-133.
- Papajani, J. (2015). The evaluation of the EFL textbooks used in the high schools of Elbasan, Albania. *European Journal of Language and Literature Studies*, 1(1), 7-15.
- Pavešić, B. J. & Cankar, G. (2022). Textbooks and students' knowledge. *C.E.P.S Journal*, 12(2), 29-64. doi: 10.26529/cepsj.1283
- Rodríguez G. L. A. (2017). Students' Language skills development through short stories. *Íkala, Revista de Lenguaje y Cultura*, 22 (1), 103-118,
- Rokeach, M.A. (1973). *Nature of human values*. The Free Press.
- Sapir, E. (2004). *Language: An introduction to the study of speech*. Mineola, Dover Publications
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1-20. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- TDK (2021). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Ulusoy, K. & Arslan, A. (2016). *Değerli bir kavram olarak "değer ve değerler eğitimi"*. R. Turan & K. Ulusoy, (Ed.), Farklı yönleriyle değerler eğitimi içinde (s. 2-5). Pegem Akademi Yayınevi.
- Umanailo, M. C. B., Umanailo, A. R. & Umanailo, A. D. S. (2020). Functions of values, morals, justice, order and community welfare. <https://doi.org/10.22541/au.158680346.60332439>
- Ünsal, Y. & Güneş, B. (2002). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak MEB ilköğretim 4. sınıf fen bilgisi ders kitabına fizik konuları yönünden eleştirel bir bakış. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 107-120.
- Yıldırım A., & Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Warsilah, H. (2013). Peran food habits masyarakat perdesaan pesisir Dalam Mendukung Ketahanan Pangan. *Jurnal Masyarakat & Budaya*, 15(1), 97-130.

Extended Abstract

Introduction

People are inherently social beings, and this characteristic necessitates their existence within a society. Primarily, individuals are social entities living within the group they are born into and, in a broader sense, within society as a whole. Due to their nature as social beings, individuals contribute to the formation of social values through their behaviors within society. The most emphasized feature of human beings is their obligatory commitment not only at an individual level but also to communal life. Consequently, social values that emerge and help regulate societal life provide structure and order to an individual's relationships within the community. Values arise not only from individuals' psychology but also from their interactions with collective groups, organizations, and societies. Therefore, it is important to assess the relationships between personal values, professional values, organizational values, and social values in a balanced manner.

The education of values begins in the family and continues in schools in a more organized and determined manner after a certain period. The awareness of values transmitted in schools is carried out in a planned and systematic manner. In the literature, the concept of values expresses the common thoughts, goals, basic moral principles, or beliefs that are considered correct and necessary by the majority of members of a society or social group for its existence, unity, and functioning. Values education in schools aims to help

students develop a healthy, consistent, and balanced character. Value education is an area presented in the formal education process that contributes to the personal development and socialization of new generations. In this regard, the importance of textbooks in conveying values, skills, and attitudes to students is significant. The use of the same books by all students is another factor that enhances the importance and efficiency of textbooks. The importance of textbooks cannot be denied for both students and teachers. In textbooks, children access information as well as values and skills they need to acquire. The texts and visuals in the books should be examined not only in terms of information but also in terms of values and skills. It is considered important to examine to what extent textbooks, which play a crucial role in conveying values to students, include social values and how this study contributes to the field.

The aim of this study is to reveal how social values are represented in middle school English language teaching program textbooks, using the qualitative research approach and document analysis method. In the second part of the project towards this goal, information about the relationship between middle school English lessons and values education in the literature is provided. First, definitions of the concepts of value and social values are given, and an attempt is made to present the relationship between English education and these values. Then, the textbooks where English teaching programs, which play an important role in language education, are implemented, are examined to see how they reflect universal values. Therefore, the purpose of this study is to determine how social values in the middle school English language teaching program are addressed in English textbooks. In this context, the following sub-problems were addressed:

1. How are social values in the middle school English language teaching program addressed in 5th-grade English textbooks?
2. How are social values in the middle school English language teaching program addressed in 6th-grade English textbooks?
3. How are social values in the middle school English language teaching program addressed in 7th-grade English textbooks?
4. How are social values in the middle school English language teaching program addressed in 8th-grade English textbooks?

Model of The Research

This study aims to examine middle school English language teaching program textbooks in terms of social values. Conducted using the document analysis method, the study aligns with a qualitative research approach. Qualitative research provides researchers with direct access to data sources, allowing for a deeper understanding of context and phenomena. It enables making convincing generalizations based on synthesized information. Document analysis is a research method that encompasses not only written documents but also visual materials.

Research Material

The documents for this research consist of middle school English language teaching program textbooks distributed to students in the Hatay province during the 2022-2023 academic year by the Ministry of National Education (MoNE).

Data Collection

In the data collection process, four different English books used in middle school 5th, 6th, 7th, and 8th grades were examined. Additionally, the findings obtained through data analysis were transferred to tables with frequency measurements to create numerical data for the researched social values. The values mentioned in the middle school English language teaching program textbooks were analyzed in terms of both verbal and visual references, and the frequency of occurrence is presented in the findings section.

Data Analysis

The primary objective of this study is to examine middle school English language teaching program textbooks in terms of social value elements, determine the frequency of these elements in the books through content analysis conducted in the research. In the analysis phase of the data obtained in the research, a descriptive analysis approach was used. Descriptive analysis is employed when there is sufficient conceptual and theoretical explanation in the literature about the research topic. In the descriptive analysis of qualitative data, the first step involves preparing a thematic structure, in other words, determining the categories. Then, the data

are entered into this structure. Based on the topics addressed by the research question, findings are organized, interpreted, and presented to the reader with direct quotes from the data. The values found in the units of the textbooks were tabulated on a unit basis, considering the grade levels. After the research, the data were calculated in terms of frequency and percentage to determine how often the value elements appeared.

Research and Publication Ethics

In this study, all the rules specified in the Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive were complied with. None of the actions described in the Directive under the heading of Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics were carried out.

Conclusion

When examining the field of education, there is no research on the analysis of the middle school English language teaching program in terms of social values. Examining the results, the usage of social values in activities in the English language textbooks for 5th, 6th, 7th, and 8th grades and in all English textbooks is as follows:

Social values in the 5th-grade textbook include work (f=117; %=67.63), political (f=78; %=45.08), scientific (f=63; %=36.41), traditional (f=36; %=20.8), family (f=31; %=17.91), and religious (f=14; %=8.09). In the 6th-grade textbook, social values consist of work (f=121; %=63.02), scientific (f=72; %=37.5), political (f=66; %=34.37), traditional (f=48; %=25), family (f=35; %=18.22), and religious (f=3; %=1.56). In the 7th-grade textbook, social values include work (f=124; %=53.44), scientific (f=78; %=33.62), traditional (f=49; %=21.12), political (f=35; %=15.08), family (f=30; %=12.93), and religious (f=17; %=7.32). The 8th-grade textbook includes social values like self-control work (f=167; %=59.43), political (f=76; %=27.04), traditional (f=75; %=26.69), scientific (f=51; %=18.14), family (f=36; %=12.81), and religious (f=18; %=6.4). When examining social values in all middle school English textbooks, the distribution is as follows: work (f=529; %=60.25), scientific (f=264; %=30.06), political (f=255; %=29.04), traditional (f=208; %=23.69), family (f=132; %=15.03), and religious values (f=23; %=5.92).

Analyzing individual social values considered necessary to be examined based on the literature:

1. Family values are the least addressed values with 15.03% after religious values. While encountered most in the 6th-grade book with 18.22%, it is least present in the 8th-grade book with 12.81%.
2. Scientific values are frequently present in the analyzed books with a rate of 30.06%. The highest usage rate is 37.5% in the 6th-grade textbook, and the lowest is 18.14% in the 8th-grade textbook.
3. Work values are the most frequently discussed values among all books with a usage frequency of 60.25%. The highest occurrence rate is 67.63% in the 5th-grade textbook, and the lowest is 36.6% in the 7th-grade textbook.
4. Religious values, with a usage frequency of 5.9%, are the least used values among middle school English textbooks. The highest rate is 6.4% in the 8th-grade textbook, and the lowest usage rate is 1.6% in the 6th-grade textbook.
5. Traditional values are present in all textbooks with a rate of 23.69%. It is most frequently used in 8th-grade with 26.69% and least in the 5th-grade book with 20.08%.
6. Political values are one of the most addressed values among middle school English textbooks with a usage rate of 29.04%. While most present in the 5th-grade book with 45.08%, the lowest rate is 15.08% in the 7th-grade book.

The identification of social values in English language textbooks can vary from researcher to researcher due to some values being implicitly presented. This study observes that social values are presented both indirectly and directly in the middle school English textbook under examination. Considering that individuals enter the abstract operational period from the age of 12, it is crucial for them to be exposed to values occasionally in an explicit and sometimes implicit manner for their development.

When examining the distribution of social values in middle school English language textbooks, it is observed that they differ from each other. This is due to the fact that the authors of the books are not the same individuals. In the end, each individual's approach to the values discussed may vary. Additionally, different

values may stand out in each unit in the textbooks, as the themes covered in each unit are not the same, and the elements of value are not systematically reflected throughout the book.